

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Освітня програма	12309 Екологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	101 Екологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

22.02.2022 р.

Справа № 1988/АС-21

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 10 "Природничі науки" у складі:

Коваленко Ігор Миколайович – головуєчий,
Голуб Олександр Андрійович,
Грановська Людмила Миколаївна,
Дмитрів Григорій Степанович,
Запотоцький Сергій Петрович,
Кохтич Людмила Михайлівна,
Максименко Надія Василівна,
Погребняк Володимир Григорович,
Сонько Сергій Петрович,
Трохимчук Андрій Дмитрович,
Тяпкін Олег Костянтинович,

за участі запрошених осіб:

Запухляк Руслан - проректор з науково-педагогічної роботи – представник ЗВО,
Різничук Надія Іванівна – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	12309
Назва ОП	Екологія
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 11, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Освітньо-професійна програма «Екологія» має сформульовані цілі, які загалом відповідають місії та стратегії Державного вищого навчального закладу "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника". Цілі освітньої програми та програмні результати навчання при формуванні ОПП у 2019 році, як зазначено в звіті самооцінювання та звіті ЕГ визначалися з урахуванням позицій і потреб зацікавлених сторін (стейкхолдерів), з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, проте з 2019 року сама освітня програма не оновлювалася. Враховуючи відповідь ЗВО виявлено, що регіональний контекст відображають, зокрема, дисципліни: «Регіональна екологія», «Заповідна справа та розвиток екомережі», «Охорона і раціональне використання природних ресурсів» та низка інших. Галузевий контекст - дисципліни «Екологічна безпека», «Економіка природокористування», «Моніторинг довкілля», "Оцінка впливу на довкілля", "Методи вимірювання параметрів навколишнього середовища", "Нормування антропогенного навантаження", «Біоіндикація» тощо. Регіональна унікальність ОП забезпечується також змістовим наповнення дисциплін, програмою практик тощо, які оновлюються кожного року. Разом з цим, освітня програма не відображає своєї особливості через сформовані програмні результати навчання. Рекомендується при наступному перегляді ОП врахувати складові місії та стратегії університету, що буде відображатися у особливостях ОП через результати навчання. Наведений в Стандарті перелік компетентностей і програмних результатів навчання не є вичерпним, заклади вищої освіти при формуванні профілю освітніх програм можуть вказувати додаткові компетентності і програмні результати навчання, які акцентують увагу на особливості ОП.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

У відомостях самооцінювання ЗВО відзначає активну участь заінтересованих сторін у вдосконаленні ОПП, що набуло підтвердження ЕГ при спілкуванні в фокус-групах. Варто відмітити, що проводилося широке обговорення за ОПП першого рівня вищої освіти «Екологія» (протоколи зустрічей зі стейкхолдерами - <https://kbe.pnu.edu.ua/%d0%b2%d0%b7%d0%b0%d1%94%d0%bc%d0%be%d0%b4%d1%96%d1%8f-%d0%b7%d1%96-%d1%81%d1%82%d0%b5%d0%b9%d0%ba%d1%85%d0%be%d0%b4%d0%b5%d1%80%d0%b0%d0%bc%d0%b8/>, проте результати цих зустрічей не відображені в ОПП (оновлення ОП не відбувалося). Наприклад, протокол №5 від 26.05.2021 п.1 «Ухвалили» зазначає – «За результатами проведених консультації з представниками роботодавців (стейкхолдерів) і студентів здійснити оновлення ОП 101 Екологія першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти з урахуванням попереднього досвіду роботи і висловлених пропозицій». Аналогічно протокол №4 від 19.05.2021 п.1 «Ухвалили» зазначає – «Здійснити оновлення освітньо-професійних програм першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти з урахуванням учасників освітнього процесу за спеціальністю 101 – Екологія». Як саме це було враховано, якщо вона не переглядалася не уточнюється. ГЕР не простежує фактів урахування зазначених позицій оскільки вони не представлені у публічному просторі ЗВО. Також, враховуючи відповідь ЗВО, Положення про освітні програми у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/OPnove.pdf>) передбачає

необхідність перегляду ОП та, відповідно, НП як її невід'ємної складової, не рідше як один раз на три роки. При цьому, згадане Положення передбачає обов'язковий перегляд ОП у таких випадках: - ініціатива і пропозиції гаранта освітньої програми; - у разі прийняття стандарту вищої освіти; - за результатами оцінювання якості освітньої програми; - об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру та/або інших ресурсних умов реалізації освітньої програми. Виходячи з вище зазначеного, ОП мала б переглядатися з ініціативи та пропозицій гаранта. ЗВО у відповіді зазначає, що перегляд ОП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 101 Екологія відбувся у відповідності до чинних нормативних документів, проте як враховуються позиції розширеного засідання кафедри біології та екології за участі студентів, залишається не зрозумілим (ОП не переглядалась з 2019 року). ГЕР рекомендує здійснювати перегляд ОП з урахуванням пропозицій стейкхолдерів на рівні результатів навчання і досягати їх через визначені ОК та висвітлювати інформацію у публічному просторі, щодо врахування актуальних рекомендацій від стейкхолдерів.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Цілі та програмні результати навчання ОПП передбачають врахування сучасних питань та регіональних потреб у підготовці фахівців за спеціальністю 101 Екологія. ЕГ у звіті підтвердила, що при формуванні ОПП було враховано досвід аналогічних вітчизняних та іноземних програм.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

ОП останньої редакції (2019 року) забезпечує досягнення результатів навчання визначених Стандартом вищої освіти, проте чинна ОП 2016 року (для здобувачів 4 року навчання) не приведена у відповідність до стандарту ВО. Заклад вищої освіти не прийняв рішення про оновлення ухвалених освітніх програм, що визначається в межах автономії ЗВО.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Загальний обсяг ОП Екологія за спеціальністю 101 Екологія відповідає вимогам статті 5 Закону України «Про вищу освіту» і становить 240 кредитів ЄКТС. ОП увідповіднена до частини 5 ст. 1 Закону України "Про вищу освіту", в якій наводиться визначення вищої освіти, вона є не лише «сукупністю систематизованих знань, умінь і практичних» навичок, а й «способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей».

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Аналіз Відомостей про самооцінювання, ОП «Екологія» показав, що зміст ОП є структурованим та послідовним і відповідає вимогам щодо структури освітніх програм. Виявлені недоліки експертною групою та роз'яснення ЗВО вказують, що передбачені в ОП освітні компоненти в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. ПРН в загалом мають відношення до дисциплін та мають базову передумову до їх формування. Згідно матриці відповідності ОК ПРН освітні компоненти, включені до освітньої програми передбачають досягнення заявлених цілей і програмних результатів навчання. Проте, змістовно, дієва ОП (2019 р.) має недоліки та неточності, які потребують реакції з боку ЗВО. У навчальному плані введено такий розподіл дисциплін: цикл загальної підготовки, цикл професійної підготовки, які у свою чергу поділяються на обов'язкові, вибіркові закладу вищої освіти, вибіркові вільного вибору ЗО, теоретична підготовка, практична підготовка. При цьому в ОП п.2 перелік компонентів ОПП та їх логічна послідовність зазначеного вище розподілу не виявлено, вказано лише обов'язкові компоненти ОПП, проте за шифрами дисциплін відображено ОК та ВК. ГЕР не мала можливості ознайомитися з Робочими програми дисциплін освітнього рівня "бакалавр" спеціальності "Екологія" оскільки вони відсутні у вільному доступі (у додатку до звіту про самоаналіз та сайті ЗВО представлені силабуси дисциплін, схема розробки яких не уніфікована та деякі з них містять розходження інформації з передбаченою в ОП. Наприклад ВК 55 Радіоекологія: 1. Профіль силабуса вказує, що він підготовлений для другого (магістерського) рівня

вищої освіти; 2. У п.2 силабуса зазначено «Навчальна дисципліна «Радіоекологія» до обов'язкових циклу професійної підготовки ОП «Екологія» другий (магістерський) рівень»; 3. Організація навчання п.6 зазначено – нормативна, для семестру VII, курсу IV (ГЕР розуміє, що для бакалаврів); 4. Політика навчальної дисципліни п.7. зазначено «Обов'язковим для допуску до екзамену є відвідування більше 50% занять ...» у той час як в ОПП визначено «Залік». Проаналізувавши силабуси ГЕР виявила, що в них не відображені в п. «Рекомендована література» навчально-методичні видання, наукові публікації, конспект лекцій викладачів, які забезпечують освітній процес. Хоча «Методичні вказівки щодо виконання практичних занять для магістрів» розробляються і відображені на сайті ЗВО <https://kbe.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/36/2021/10/ZAM-PZF-methods.pdf>, проте не зрозуміло чи рекомендовані вони: Вченою Радою факультету природничих наук Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, оскільки ні протокол, ні дата затвердження не вказані.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Проаналізувавши звіт ЕГ, відомості СО, документацію висвітлену на сайті ЗВО та завантажену в акредитаційну систему ГЕР прийшла до висновку, що зміст освітньої програми загалом відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії підтверджено відповідними посиланнями у звіті самооцінювання, виїзною експертизою та регламентується нормативними документами, а саме «Положенням про порядок реалізації здобувачами вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» права на вільний вибір навчальних дисциплін». Згідно цього нормативного документу, формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами вищої освіти, однак узгодження НП ОПП «Екологія» з визначеним механізмом вибору навчальних дисциплін відсутній. НП блок «Дисципліни вільного вибору студента» наведено виключний перелік фахових дисциплін. У навчальному плані також відсутні дисципліни за вибором з ОП інших спеціальностей, хоча це передбачено чинним Положенням. ГЕР рекомендує розширити можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії ЗО за рахунок індивідуального вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін з урахуванням першого рівня вищої освіти. Зробити більш доступнішим та зрозумілим для студентів Каталог вибіркових дисциплін.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Загалом відповідає вимогам до змісту підкритерію.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Загалом відповідає вимогам до змісту підкритерію.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Не застосовується.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Досягнення цілей та програмних результатів навчання забезпечується збалансованістю між обов'язковими та вибірковими дисциплінами та між аудиторним навантаженням і самостійною роботою. ЗВО діють загальні вимоги щодо розподілу обсягу окремих ОК і з фактичним навантаженням здобувачів. Для дистанційної роботи використовуються електронні ресурси бібліотеки ЗВО та платформа Moodle. ЕГ переконалася, що 100% опитаних здобувачів вважають графік навчального процесу зручним та з рівномірним розподілом навантаження.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Не застосовується.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування GER

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому на навчання є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті Державного вищого навчального закладу "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника". Зауважень до підкритерію немає.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Правила прийому у ЗВО чіткі та зрозумілі. У цілому, правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Загалом відповідає вимогам до змісту підкритерію. Здобувачі ОПП Екологія в Державному вищому навчальному закладі "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника" не використовували можливість визнання результатів навчання (що відображено в звіті само оцінювання). Проте, ці правила визначені у «Положенні про порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін в ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника" та «Положенні про академічну мобільність учасників освітнього процесу ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», які є доступними і зрозумілими.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Процедури визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюються «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», однак положення не передбачає врахування здобутих результатів у межах конкретних дисциплін (окремих тем чи модулів). Ознайомившись з силабусами, GER не виявила інформації щодо визнання результатів здобутих у неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (GER)

Рівень В

Обґрунтування GER

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених в ОПП цілей та програмних результатів навчання. Основними методами, що застосовуються, є пояснювально-ілюстративний, проблемного викладання, дискусія, презентація, практичні кейси, розповідь, відповіді на питання, обговорення у форматі brain storm, презентація доповіді, захист екологічного проекту, інформаційно-рецептивний (словесні, наочні), репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий, дослідницький тощо. ЗВО має власний Центр дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності. Викладачі використовують такі платформи як Moodle та Google Classroom у поєднанні з сервісом Google Meet та Zoom.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Загалом відповідає вимогам до змісту підкритерію.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Загалом відповідає вимогам до змісту підкритерію.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Під час зустрічей ЕГ переконалася, що НПП оновлюють зміст освітніх компонентів, ця позиція обґрунтована в звіті експертною групою. Проте, ознайомившись з силабусами ОК в рекомендованій літературі для здобувачі ГЕР не простежує наявність методичного забезпечення освітніх компонентів власними науковими та науково-методичними працями, іноземною літературою, містять інформації про визнання результатів здобутих у неформальній освіті, відсутня інформація щодо дотримання академічної доброчесності тощо. Рекомендована література потребує оновлення.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

У ЗВО існує тенденція до укріплення міжнародних зв'язків. Експертною групою було встановлено, що професорсько-викладацький персонал, а також здобувачі проінформовані про можливості академічної мобільності, програмами міжнародного обміну та участь в міжнародних проєктах. Рекомендації: більше уваги приділити участі здобувачів та викладачів за ОП у міжнародних проєктах, програмах академічної мобільності та інших заходах ЗВО в напрямі інтернаціоналізації діяльності.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання навчальних здобутків здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачами вищої освіти результатів навчання. Інформація по контрольним заходам міститься в силабусах та робочих програмах дисциплін (як зазначає ЕГ, ГЕР доступу до програм не має), що розміщені на сайті університету та акредитаційній системі. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому. Як зазначено в звіті ЕГ учасники фокус груп під час зустрічей зазначили, що вся інформація щодо контрольних заходів, оцінювання здобувачів вищої освіти є достатньою і зрозумілою.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

ОП останньої редакції (2019 року) відповідає вимогам стандарту вищої освіти спеціальності 101 Екологія для першого (бакалаврського) рівня. Атестація випускників здійснюється у формі державного екзамену та захисту кваліфікаційної роботи.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Виїзною експертизою підтверджено достатній рівень поінформованості учасників освітнього процесу щодо заходів і критеріїв оцінювання знань. У звіті самооцінювання зазначено, що випадків оскарження процедури та результатів контрольних заходів на ОП не було. У ЗВО розроблено чітку і зрозумілу для всіх учасників освітнього процесу нормативну документацію щодо правил проведення контрольних заходів, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, порядку оскарження результатів контрольних заходів, повторного їх проходження тощо. Зазначена ЕГ в звіті інформація переконливо вказує на дієвість вище зазначених процедур.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

не застосовується

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Аналіз кадрового складу в цілому засвідчив високий рівень відповідності академічної кваліфікації НПП тим освітнім компонентам, які вони викладають на ОПП. Згідно з наданими даними під час проведення експертизи та зустрічі з НПП експертною групою було встановлено відповідність академічної та/або професійної кваліфікації викладачів, задіяних до реалізації ОП. Список наукових праць, опублікованих упродовж 5-річного періоду містить як фахові публікації у вітчизняних виданнях, так і в зарубіжних виданнях, які мають імпаکتфактор (окремо Scopus, Web of Science). НПП приймають участь у науково-дослідних проектах екологічного спрямування

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Загалом відповідає вимогам до змісту підкритерію.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

Здійснюються регулярні ділові контакти із роботодавцями у питаннях організації та реалізації освітнього процесу. Наявні відповідні договори про співпрацю. Роботодавці активно долучаються до забезпечення умов для проходження виробничих практик за ОПП, гостьових лекцій тощо. Експертна група під час проведення бесід з фокус-групами з числа роботодавців виявила їх бажання та готовність долучитися до організації та реалізації освітнього і наукового процесу за ОП.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

У цілому відсутнє залучення професіоналів-практиків, експертів галузі та представників роботодавців до аудиторних занять на ОП на регулярній основі. ЗВО залучає до навчального процесу на ОП професіоналів-практиків, експертів у галузі представників роботодавців через налагодження партнерської взаємодії. Рекомендації: продовження та розширення співпраці з професіоналами-практиками, експертами галузі, представниками роботодавців.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми та у співпраці з іншими організаціями. Викладачі проходять планові підвищення кваліфікації, стажування, конференції.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

Загалом відповідає вимогам до змісту підкритерію.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

Фінансове, матеріально-технічне забезпечення є достатнім для реалізації ОПП. Досягнення визначених ОП цілей та програмних результатів навчання забезпечується діяльністю лабораторій, центру інноваційних освітніх технологій

«PNU ECOSYSTEM» <https://kbe.pnu.edu.ua/2021/11/08/%d1%82%d1%80%do%b5%do%bd%d1%96%do%bd%d2%91-%do%b4%do%be%d1%81%do%bb%d1%96%do%b4%do%bd%do%b8%d1%86%d1%8c%do%ba%do%be-%do%be%d1%80%d1%96%d1%94%do%bd%d1%82%do%be%do%b2%do%bo%do%bd%do%b5-%do%bd%do%bo/>, бібліотеки та інших інфраструктурних об'єктів навчального процесу, дозвілля та побуту. ЕГ у звіті констатує, що здобувачі задоволені наявною матеріально-технічною базою та вона є достатньою для реалізації їх освітніх потреб.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

Загалом відповідає вимогам до змісту підкритерію.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

Загалом відповідає вимогам до змісту підкритерію.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

У цілому ЗВО забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за ОП першого рівня вищої освіти «Екологія». Формально, з огляду нормативної документації, до підкритерію зауважень немає, що було підтверджено ЕГ під час спілкування з фокус групами.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

Загалом відповідає вимогам до змісту підкритерію.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Експертна група під час спілкування зі студентами відмітила їх обізнаність алгоритму врегулювання конфліктних ситуацій. Саме під час інтерв'ю із здобувачами та допоміжними підрозділами було виявлено, що у ЗВО наявна комісія з етики та доброчесності, проте за час функціонування ОП Екологія звернень до згаданої комісії не надходило.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Нормативні документи, що регламентують процедуру розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗНО та виконуються університетом. Оновлення ОП «Екологія» було проведено у 2019 році з інтервалом у 3 роки від попередньої. Однак на сайті ЗВО слабкі сторони виявлені в критерії 1.2 вказують на відсутність процесу системного моніторингу змісту освітньої програми впродовж 2020-2021 років.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Інформація висвітлена у звіті ЕГ та відомостях самооцінювання свідчить про активну участь студентів у перегляді ОП.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

До розробки та корегування ОП залучаються роботодавці, що відображено у доданих до справи рецензіях, діючої ради роботодавців та через приймання участі у розширених засіданнях кафедри біології та екології. Крім того, роботодавці безпосередньо приймають участь в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів вищої освіти, приймаючи їх на виробничу практику.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

Загалом відповідає вимогам до змісту підкритерію.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

Процес реагування на виявлені недоліки у ОП підтверджується низкою нормативних документів. Однак враховуючи виявлені недоліки, підтвердженнь наявності реального процесу реагування на них у відкритому просторі недостатньо.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація первинна, тому зауважень та рекомендацій ще не було.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Загалом відповідає вимогам до змісту підкритерію.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу в ЗВО є чіткі і зрозумілі та доступні на сайті ЗВО, проте необхідно удосконалити навігацію по сайту та інформаційні сервіси для викладачів, студентів та абітурієнтів.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Забезпечити постійний доступ до публічної інформації та інтерактив з метою внесення пропозицій щодо змін або уточнень до ОПП від усіх стейкхолдерів. Вдосконалити механізм отримання зауважень та пропозицій на сайті з метою створення зразкової прозорості та публічності процедури врахування пропозицій і зауважень від заінтересованих сторін. Оновлення ОП та інших документів, що супроводжують реалізацію освітнього процесу доцільно корегувати щорічно з огляду на потреби ринку праці.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Розміщувати на сайті кафедри актуальні новини та кращі практики реалізації ОП. Англійська версія сайту університету не є інформативною.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рекомендується при наступному перегляді ОП врахувати складові місії та стратегії університету, що буде відображатися у особливостях ОП через результати навчання. Наведений в Стандарті перелік компетентностей і програмних результатів навчання не є вичерпним, заклади вищої освіти при формуванні профілю освітніх програм можуть вказувати додаткові компетентності і програмні результати навчання, які акцентують увагу на особливості ОП. ГЕР рекомендує здійснювати перегляд ОП з урахуванням пропозицій стейкхолдерів на рівні результатів навчання і досягати їх через визначені ОК та висвітлювати інформацію у публічному просторі, щодо врахування актуальних рекомендацій від стейкхолдерів.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

ГЕР рекомендує розробити/оновити/розміщувати на вебсайті ЗВО чи на сторінці кафедри дієві робочі програми усіх компонентів ОП «Екологія». Необхідно розширити каталог вибіркових дисциплін університету та уніфікувати вибіркові компоненти у пункті підсумкового контролю знань; не відображати вибіркові компоненти у структурно-логічній схемі ОПП. Рекомендуємо привести у логічну взаємопов'язану систему структуру освітньої програми та освітні компоненти та вчасно реагувати на вимоги законодавства, що сприятиме досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання. Зміст освітньої програми повинен чітко відображати механізм формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами вищої освіти. Для цього необхідно відобразити у змісті ОП та навчального плану, яким чином і з якого переліку дисциплін студенти здійснюють вибір (на якому етапі і з якої кількості дисциплін студенти мають право обирати). Зробити більш доступнішим та зрозумілим для студентів Каталог вибіркових дисциплін, представити такий перелік на сторінці випускової кафедри у відповідному розділі.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Конкретних прикладів взірцевості/інноваційності практик за даним критерієм не виявлено. Посилити інформування здобувачів на ОП в напряму академічної мобільності здобувачів, а також здобуття навичок і знань у неформальній, інформальній освіті. Посилити активність здобувачів на ОП в напряму академічної мобільності.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Активізувати роботу викладачів щодо оновлення викладачами змісту освіти на основі найновіших досягнень і сучасних практик у цій галузі. Посилити методичне забезпечення освітніх компонентів власними науковими та науково-методичними працями, іноземною літературою, що відображає в Силабусах/Робочих програмах навчальних дисциплін. У силабусах навчальних дисциплін необхідно чітко визначити вимоги до дотримання академічної доброчесності та відповідальність за їх порушення. Більше уваги приділити участі здобувачів та викладачів за ОП у міжнародних проєктах, програмах зовнішньої та внутрішньої мобільності та інших заходах ЗВО в напрямі інтернаціоналізації діяльності. Ширше представляти інформацію щодо наукових здобутків студентів та НПП, міжнародну діяльність НПП на вебсторінці випускової кафедри.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

При формуванні документації ретельніше підходити до питань висвітлення інформації, уникати розбіжностей у вживаних визначеннях/термінах, деталізувати у силабусах інформацію про форми контрольних заходів і критерії оцінювання, неформальну освіту тощо. У силабусах / програмах / вказівках до відповідних ОК дослідницького характеру (наприклад, програмі кваліфікаційної роботи) варто увести окремі розділи, присвячені питанням академічної доброчесності академічну доброчесність.

Критерій 6. Людські ресурси

Продовження та розширення співпраці з професіоналами-практиками, експертами галузі, представниками роботодавців.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Працювати над оновленням і модернізацією навчально-матеріальної бази, освітнього простору відповідно до особливостей програми і спеціальності. Постійно оновлювати інформацію щодо змісту робочих програм нормативних ОК та обов'язково висвітлювати власні наукові досягнення відповідно до ОК за ОП. Висвітлювати повну та доступну інформацію, що стосується освітнього процесу та ОП на офіційному сайті ЗВО.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Систематично, щороку переглядати ОП, висвітлюючи її проєкти заздалегідь на сайті з більшими можливостями публічного обміну думок і пропозицій щодо її удосконалення ОПП. Запровадити інтерактив з метою внесення пропозицій стосовно змін або уточнень до неї від усіх стейкхолдерів. Розміщувати інформацію про враховані ініціативи стейкхолдерів щодо покращення змісту ОП з метою стимулювання їхньої зацікавленості у продовженні моніторингу освітньої програми й надання пропозицій. Системно переглядати ОП відповідно до змін в законодавчій базі України, локальних нормативно-правових актів тощо, оперативно реагувати/усувати виявлені недоліки.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Удосконалити навігацію по сайту та інформаційні сервіси для викладачів, студентів та абітурієнтів, розміщувати на сайті кафедри актуальні новини та кращі практики реалізації ОП, вдосконалити механізм отримання зауважень та пропозицій на сайті з метою створення зразкової прозорості та публічності процедури врахування пропозицій і зауважень від заінтересованих сторін.

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Відсутні

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

КОВАЛЕНКО ІГОР МИКОЛАЙОВИЧ